

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 68 · 20. april
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 20. april 2022 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 68):

1. Muntlig spørretime
2. Referat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Leif Frode Onarheim

Presidenten: Ærede medrepresentanter! Tidligere stortingsrepresentant Leif Frode Onarheim gikk bort 9. september i fjor, 87 år gammel.

Vi har mistet en samfunnsborger av sjeldent merke, alltid konstruktiv og med usedvanlige evner til samarbeid. Utdannet som siviløkonom hadde Onarheim en framgangsrisk og omfattende karriere i norsk næringsliv. Han var bl.a. konsernsjef i Nora Industrier, president i Norges Industriforbund og styreformann i Orkla.

I perioden 1993–1997 var Onarheim rektor og daglig leder for Handelshøyskolen BI. Han var også styreleder i Aschehoug, Netcom og Narvesen samt konsernsjef i Marine Harvest.

I Næringslivets Hovedorganisasjon, NHO, var han president fra 1996 til 2000. Onarheim var tidlig ute med å løfte bedriftenes samfunnsansvar.

Engasjementet sluttet ikke ved oppnådd pensjonsalder. I en alder av 67 år stilte Onarheim seg til disposisjon for Høyre og ble innvalgt som stortingsrepresentant fra Akershus i perioden 2001–2005. Med sin bakgrunn fra næringslivet var det naturlig at han på Stortinget engasjerte seg i spørsmål knyttet til næringslivets rammebetingelser og behovet for sikker tilgang på energi. I tillegg til å være medlem av energi- og miljøkomiteen var han varamedlem i den utvidete utenrikskomiteen.

Med sin lune væremåte og evne til å snakke med alle vant han raskt venner på tvers av tradisjonelle partiskillelinjer. Yngre medrepresentanter beskriver ham som en viktig mentor, kunnskapsrik og alltid vennlig og lyttende.

Etter tiden på Stortinget satt Onarheim i Asker kommunestyre fra 2007, og i perioden 2015–2019 var han kommunens varaordfører.

Hans innsats gjennom årene ble anerkjent på flere måter. Allerede i 1986 ble han utnevnt til Ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden. Samme året utropte tidskriftet Farmand Onarheim til årets leder. I 2008 ble han tildelt Dagligvareprisen og i 2013 den lokale prisen Askerladden for sin store innsats for nærings- og samfunnsliv i hjemkommunen.

Vi lyser fred over Leif Frode Onarheims minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Anja Ninasdotter Abusland, Eigil Knutsen og Roy Steffensen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Hordaland: Sara Bell

For Rogaland: Emma Watne

For Sør-Trøndelag: Steinar Krogstad

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Marius Arion Nilsen fra og med 20. april og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Andreas Arff innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Andreas Arff er til stede og vil ta sete.

Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 12. april 2022, vedrørende endringer i regjeringens sammensetning og endringer blant statssekretærene:

«Statsråd ble holdt på Det kongelige slott 12. april 2022 kl. 14.00 under ledelse av Hans Majestet Kongen. Det ble truffet følgende vedtak:

Statsråd Odd Roger Enoksen gis avskjed i nåde.

Statsråd Bjørn Arild Gram overtar styret av Forsvarsdepartementet.

Stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik utnevnes til statsråd og overtar styret av Kommunal- og distriktsdepartementet.

Statssekretær Bent-Joachim Bentzen gis avskjed i nåde fra sitt embete som statssekretær for statsråd Odd Roger Enoksen og utnevnes på nytt til statssekretær for statsråd Bjørn Arild Gram i Forsvarsdepartementet.

Statssekretærene Ole Gustav Narud, Gunn Karin Gjøl, Nancy Charlotte Porsanger Anti og Kjersti Bjørnstad gis avskjed i nåde fra sine embeter som statssekretærer for statsråd Bjørn Arild Gram og utnevnes på nytt til statssekretærer for statsråd Sigbjørn Gjelsvik i Kommunal- og distriktsdepartementet.

Endringene skjer med virkning fra 12. april 2022 kl. 14.00.»

Det refererte brevet foreslås vedlagt protokollen. – Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Akershus, Kari Mette Prestrud, har tatt sete som representant for den tid representanten Sigbjørn Gjelsvik er medlem av regjeringen.

Statsråd Tonje Brenna overbrakte 23 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1 [10:10:11]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok onsdag 13. april meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jonas Gahr Støre vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:10:49]: Det er mange positive tegn i norsk økonomi for øyeblikket i form av høy vekst i sysselsettingen og i form av mange bedrifter som etterspør mye arbeidskraft. Men det er også en del viktige skyer i horisonten.

Vi har høyere prisstigning enn vi har hatt på lenge, og vi har høyere prisstigning i utlandet enn vi har hatt på lenge. Vi har mangel på varer, som ikke kommer inn, det er forsyningslinjer som ikke fungerer. Og både den økte inflasjonen og den økte pengebruken vi har, kan bidra til at rentene øker mer enn det som vil være naturlig. De fleste av oss vet at rentene kommer til å gå opp fordi vi har hatt en ekstraordinært lav rente gjennom en pandemi, men farten på hvor mye den går opp, kommer til å avgjøres også av innenlandske spørsmål – hvordan vi håndterer våre budsjetter og vår økonomi fremover.

Å øke rentene i Norge betyr en betydelig omfordeling og en vanskeligere økonomisk situasjon for unge mennesker i etableringsfasen, personer som kanskje for første gang har kommet seg inn i boligmarkedet. Ett prosentpoengs økning på et lån på 3 mill. kr er altså 30 000 kr mer hvert år – altså en økning som er betydelig for familieøkonomien for mange.

Det er fare for at vi nå går inn i en overoppheting av norsk økonomi, ytterligere renteøkninger kan følge av dette, og familiene kommer til å merke det. Da er det viktig at vi fører en budsjettpolitikk som holder igjen for presset i økonomien. Derfor var det forbausende at vi rett før påske fikk en bevilgningsproposisjon uten inndekning. Enda mer forbausende var det at regjeringen så ut til å ønske en dugnad, sammen med alle partier, for å by opp bevilgningene. Høyre valgte å si at nå må vi prioritere familienes renteutgifter. (Presidenten klubber.) Vi skal si ja til å dekke utgifter, men vi må ikke øke på mer (presidenten klubber igjen) og ga derfor regjeringen et tilbud. Vi stemmer for ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Tiden er ute.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:13:04]: Jeg har lyst til å løfte blikket og si at vi har vært gjennom tre alvorlige kriser siste halvår: Vi har hatt pandemien som kom tilbake, og det var nødvendig med kraftfulle tiltak.

Vi har hatt en energikrise, som denne regjeringen fikk i hendene, og som den forrige regjeringen ikke hadde gjort noe med når det gjelder tiltak, og den rammet økonomien til mange familier. Og vi har en krig i Ukraina.

Det er verdt å minne om at norsk økonomi har klart seg bra til nå gjennom denne krisen. Vi skal følge med på krisetegnene, men jeg har lyst til å si at vi registrerer at 70 000 flere antas å komme i jobb i år sammenlignet med i fjor. Vi har antall registrerte ledige ned på 1,9 pst. i mars – justert for normale variasjoner. Det er det laveste nivået siden før 2008. Vi har også en sterk økonomisk vekst. Det er inflasjon, og den er lavere enn den er i land utenfor. Det ligger an til at nordmenn kommer til å kunne se fram til et normalt godt år sammenlignet med andre land.

Vi har gjennomført et lønnsoppgjør i tråd med de beste norske tradisjoner. Det er veldig viktig for stabiliteten i norsk økonomi at vi har en frontfagmodell og parter som tar ansvar. Jeg nevner dette fordi dette er viktig for rammen rundt norsk økonomi. Så har vi altså ekstraordinære situasjoner som har gjort det nødvendig å komme med tiltak fra regjeringen. Vi har en strømsøteordning, som skal gjøre det mulig å avlaste husholdningene. Høye strømpriser trekker inn kjøpekraft fra husholdningene. Vi bidrar med å ta noe av den regningen. Vi har styrket Forsvaret i møtet med Russlands endrede adferd og den alvorlige situasjonen i Europa, og vi har satt av penger til å ta imot flyktninger.

Denne regjeringen er ansvarlig i den økonomiske politikken. I motsetning til den forrige regjeringen økte ikke vi oljepengebruken da vi tok over, vi holdt den på et stramt nivå. Vi skal ta ansvar. Som den forrige regjeringen la ikke vi fram disse tilleggsbevilgningene med inndekning i en krise. Det kommer i kommende budsjetter. (Presidenten klubber.) Vi har revidert budsjett, som kommer i mai, og vi har nytt budsjett som kommer til høsten. (Presidenten klubber igjen.)

Presidenten: Presidenten har ikke registrert at påskehøytiden har ført til endringer i taletiden, så det uret gjelder fremdeles!

Erna Solberg (H) [10:15:23]: Beklager det, president.

Jeg vil bare understreke at jeg er glad for at regjeringen er glad for at den arvet en god økonomi fra den forrige regjeringen. For vi kom altså ut av pandemien med en mye sterkere økonomi enn det mange, inklusiv den daværende stortingsrepresentanten Jonas Gahr Støre, trodde vi ville gjøre, fordi vi førte en god økonomisk politikk.

Men det vi må gjøre nå, er å se fremover: Hvilke utfordringer står vi overfor? Da vi i forbindelse med flykt-

ningkrisen i 2015 la frem en proposisjon for å håndtere de økonomiske konsekvensene, dekket vi inn storparten av de ekstraordinære utgiftene. Vi er nå, for øyeblikket, i en overopphetet situasjon i økonomien. Da blir det et spørsmål om inndekning. Vi har sagt at vi blanko vil stemme for de utgiftene som er lagt frem nå, men vi vil ikke være med på den videre budgivningen. Jeg håper regjeringen vil ta det tilbudet og si at man har flertall for dette, og at vi ikke får en ny budrunde i Stortinget om flere utgifter. Spørsmålet mitt er: Vil regjeringen da dekke inn de utgiftene i revidert nasjonalbudsjett, eller er man villig til å risikere en ytterligere renteøkning?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:16:30]: Jeg har uttalt meg om dette med renteøkninger flere ganger. Det er slik som representanten sier, at vi kommer fra et nivå på nær null. Norges Bank har varslet en jevn opptrapping av rentene. Det er det Norges Banks ansvar å gjennomføre, og det er regjeringens ansvar å føre en finanspolitikk som bidrar til å svare på de utfordringene norsk økonomi står i. Det gjør regjeringen. Vi kommer til å komme tilbake til dette i god orden i revidert budsjett, som er midtveis i året, og når vi kommer med budsjettet for 2023, til de vanlige terminene som er i Stortinget.

Når det gjelder ekstraordinære utgifter, tiltak og inndekning, er det jo slik at under pandemien la regjeringen Solberg fram omfattende pakker i Stortinget som både fikk bred støtte og ble endret her i Stortinget, uten at det da fulgte inndekning med det. Men vi skal ha en ansvarlig økonomisk politikk, og finanspolitikken skal bidra til å nå de målene vi har – høy sysselsetting og mange i arbeid – og det ser vi skjer nå. Så skal vi tilpasse det til den høye temperaturen som er i norsk økonomi.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:17:33]: Det er relativt stor forskjell på en økonomi som faller med 2,5 pst., og en økonomi som går for fulle rammer og mangler ressurser. Det har en helt annen virkning. Derfor er det forskjell på de to situasjonene som ble nevnt. I den mest parallelle situasjonen dekket vi altså inn utgiftene.

Men er det sånn å forstå at statsministeren nå garanterer for at han i revidert nasjonalbudsjett kommer til å dekke inn? Og vil statsministeren ta imot tilbudet om å sikre at barnefamilier nå ikke opplever ytterligere økte renter – fordi man bruker for mye penger her på huset – og rett og slett si ja takk til Høyres tilbud om å stemme for den proposisjonen som ble fremmet, uten at vi lager endringer i det nå, sånn at vi ikke får en ny budgivning på økte offentlige utgifter? Eller er det sånn at Høyre er det eneste partiet som støtter regjeringen – ikke engang regjeringspartiene på Stortinget?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:18:27]: Den siste der var litt spesiell. Hvis Høyre er det eneste partiet i Norge som støtter regjeringen, er vi i en ny situasjon. Jeg tror ikke det er sånn.

Nå skal det være gode forhandlinger her i Stortinget. Mitt inntrykk, når jeg har lyttet til Stortingets partier, er at det vi la fram før påske, ble bredt tatt godt imot. Det var et nødvendig forslag om forsvar og et nødvendig forslag om flyktninger. Jeg opplever at også det vi la fram når det gjelder strøm, nå har landet godt.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett henvender vi oss normalt til vår budsjettpartner for å forhandle. Det er SV. Hvis Høyre vil være med i heia gjengen for det, ønsker jeg dem velkommen. Vi skal føre en ansvarlig økonomisk politikk. Vi skal nå de sentrale målene vi har – arbeid til alle og en god økonomi. Selvfølgelig skal ikke vi bidra til at det blir mer renteøkning enn det Norges Bank allerede har varslet. Det er deres ansvar.

Presidenten: Heidi Nordby Lunde – til oppfølgings-spørsmål.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:19:27]: La meg gjøre det helt klart: Høyre støtter regjeringens økonomiske tiltak som følge av krisen i Ukraina, for å unngå et politisk spill og en spiral av fordyrende forhandlinger. Vi skal både bidra til Ukraina og samtidig sørge for at Norge hjelper flyktninger på best mulig måte. Bare i egen, nær vennekrets har jeg nå syv ukrainske flyktninger som nylig har kommet. Dette engasjerer og angår oss alle. Viljen til å hjelpe er stor, og oppslutningen om tiltak og kostnader er høy. Men blir kostnaden for høy, kan viljen forvitte. Derfor er vi også nettopp bekymret for dem som sliter med privatøkonomien. Renteøkninger som følge av økt offentlig pengebruk vil føre til store økte kostnader for vanlige folk. Med andre ord: Dersom regjeringen ikke prioriterer i sine budsjetter, må vanlige folk prioritere i stedet.

Jeg blir litt overrasket. Jeg må jo anta når en regjering leverer en proposisjon til Stortinget, at de faktisk mener at det er ansvarlige både tiltak og kostnader. Nå har regjeringen flertall for sin proposisjon og sine forslag med Høyres stemmer. Kan statsministeren si ja takk til dette forslaget, så man unngår renteøkninger til vanlige folk?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:20:33]: Jeg hilser velkommen den støtten Høyre har gitt til det vi har lagt fram. Jeg opplever at det er en støtte vi også får fra flere andre partier. Så har jeg respekt for at Stortinget nå har mottatt vårt materiale. Det skal forhandles på god maner. Finansministeren og jeg sa fra om da vi la fram denne pakken – både om forsvar og om flyktninger – at jo bredere løsninger vi får på dette, jo bedre er det, av én

viktig grunn: de vennene som representanten viser til, som er opptatt av både økonomi og flyktninger. Jeg er veldig opptatt av at flyktningene skal oppleve at de kommer fra et land i krig til et land i fred, hvor det er bred enighet om hvordan vi skal ta imot dem. Derfor går vi bredt ut med dette.

At Høyre signaliserer støtte til det, mener jeg er bra. Vi har lagt fram et opplegg vi mener er tilpasset og godt, og jeg vil arbeide for at vi skal få gjennomslag for det i Stortinget.

Presidenten: Heidi Nordby Lunde – til oppfølgings-spørsmål.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:21:20]: Igjen vil jeg si at Høyre står bak tiltakene, men jeg er samtidig bekymret for de utgiftsøkningene vanlige folk kan oppleve som følge av tiltakene. Det er viktig at vi opprettholder den viljen til å hjelpe, og at det også går over tid, selv om man opplever endringer i egen økonomi.

Renteøkninger som følge av uansvarlig overbudspolitikkk – som nå statsministeren og regjeringspartiene legger opp til gjennom forhandlinger, når de allerede har et flertall i Stortinget – vil spise opp alt av støtteordninger så langt og vil være umulig å kompensere for. Samtidig vil denne regjeringen øke offentlige utgifter gjennom fordyrende reverseringer av nødvendige reformer som domstolreformen, jernbanereformen, avbyråkratisering og effektivisering av offentlig sektor. Høyre mener faktisk at det er usosialt å skyve inndekningsbehovet over på vanlige folk gjennom renteøkninger. Regjeringen frøs til å begynne med utbetalingene på bistandsbudsjettet under vurderingen av tiltakene. Er det ikke egentlig bedre å fryse fordyrende reverseringer? Er flere fylkeskommuner det flyktningene ber om, og det Norge trenger nå?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:22:26]: Representanten er både veldig for denne pakken og veldig urolig for den. Så det må være litt vanskelig å håndtere og balansere.

Vi skal jobbe for å få denne avtalen godt igjennom i Stortinget. Det er nødvendig for å ta imot flyktninger på en god måte. Det skal skje på en økonomisk ansvarlig måte. Jeg takker for at Høyre støtter dette. Regjeringen skal føre en ansvarlig politikk. Det er på ingen måte noe annet mål enn å sikre at vi da kan nå andre mål vi har i vår politiske plattform, nemlig å redusere forskjellene mellom folk.

Det er jo interessant å høre på representantens vel-dige uro for at folk med vanlig økonomi skal bli mer ut-satt som følge av at vi nå hjelper flyktninger. Etter åtte år hvor forskjellene har økt med Høyre i regjering, hvor skatte-kuttene har gått til dem som har mest, hvor forde-

lingen har gått i negativ retning, har denne regjeringen en annen politikk for dette, når det gjelder tilgang på barnehager, tilgang på skolefritidsordninger og tilgang på velferdsstaten. Vi skal sørge for en politikk som reduserer forskjellene, og som også gir trygghet for flyktninger som kommer til Norge.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:23:47]: Allerede før den grusomme krigen i Ukraina slet folk og bedrifter i Norge med strømregningene. Nå har man også fått skyhøye drivstoffpriser. På det verste har prisene vært oppe i 27 kroner literen. Regjeringens bidrag i det hele har vært å øke drivstoffavgiftene i inneværende år. Matvareprisene stiger, og det kan bli en matvarekrise i verden. Rentene har økt. Dette er det verste året for folk økonomisk på lenge, og det er vanlige folk som taper kjøpekraft.

Fagbladet fortalte 8. april om familien til Ann Kristin Sandelin, som er to voksne og to barn. De merker utgiftsmellen. Om prisene fortsetter å øke, kan familien måtte kutte inn på fritidstilbudene for barna og varme måltider, og mye av feriepengene regner de med vil gå med til rett og slett å betale regninger. Ifølge forbruker-økonom Magne Gundersen i Sparebank 1 vil denne og tilsvarende familier få ekstrakostnader på opp mot 50 000 kr i år, og ifølge den samme Gundersen vil ikke et høyt lønnsoppgjør kompensere for den samlede utgiftsøkningen som folk opplever nå. De som har minst, rammes mest, men nå rammes også helt vanlige familier av dette.

Jeg lurer på: Hvorfor sitter regjeringen stille og ser på at vanlige familier, enslige og pensjonister nå flås av en prisvekst som løper løpsk, samtidig som statskassen flommer over av inntekter fra strøm, olje og gass? I mars fikk staten de høyeste inntektene fra eksport noensinne.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:25:45]: Erfarin-gen med å sitte stille har statsråden i den tidligere regje-lingen god dekning for å beskrive. Fremskrittspartiet satt i regjering – og støttet regjering – i åtte år. Det var fremmet forslag her i Stortinget om å forberede tiltak i møte med økte strømpriser. Man gjorde ingenting. Det-te var noe denne regjeringen måtte ta tak i da det kom.

Vi har ikke sittet stille. Vi blir berørt av hvordan det-te rammer familier, hvordan det rammer folk med utsatt økonomi, og har fra første fase, da vi forhandlet vårt budsjett, gått bredt ut for å avhjelpe dem: støtte til bo-støtte i flere omganger og den omfattende milliardpak-ken for strømstøtte som skal hjelpe vanlige folk med strømregningen.

Regjeringen og SV er nå enige om at denne ordning-en skal gjelde fram til mars 2023. Vi har utvidet ordnin-

gen til å gjelde frivillig sektor, landbruk, veksthus osv. ut 2022, og vi skal på slutten av året evaluere den for å se hvordan den virker og kan målrettes. Økningen i bostøtten er altså ment å komme folk som sliter, til unnsetning. Ingenting av dette tok Fremskrittspartiet tak i. Det har pågått og pågått og pågått.

Dette må vi se i sammenheng med hvordan vi møter det med målrettede tiltak, og i tillegg andre tiltak som er viktige for folk med utsatt økonomi. Der er velferdsstaten vår – tilbudene gjennom helsevesenet, rimeligere barnehager, skolefritidsordning, å stoppe privatiseringen av helsevesenet, som skiller på økonomi med hensyn til å kunne få tilgang på god helsehjelp – en viktig del av det som hjelper folk i hverdagen.

Vi har satt ned en energikommisjon som skal se på hele energisystemet vårt, men vi har allerede nå et forslag om å kunne forenkle opplegget, med langsiktige kontrakter til stabil pris. Dette kommer vi til å jobbe hvileløst med og se på hvordan vi kan innrette vårt energisystem slik at vanlige folk har råd til å betale for strøm og ikke være i den vanskelige situasjonen som de har vært i de siste månedene.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:27:50]: Situasjonen har ikke pågått og pågått og pågått. Den har pågått under regjeringen Støre, og uansett hva som skjer, er tilbakemeldingen at regjeringen følger situasjonen nøye.

Fremskrittspartiet har foreslått å fjerne avgifter og innføre makspris på strøm. Vi har foreslått å fjerne drivstoffavgifter og å halvere matmomsen. Uansett hva som foreslås, blir det nedstemt. Sosialdemokratene i Sverige kom med en egen krisepakke for bilistene. Oljelandet Norge gjør ingenting, til tross for at vi får rekordinntekter fra denne sektoren. Hvor lenge skal regjeringen følge situasjonen nøye? Hva skal til for at regjeringen våkner og gjør noe? Er det priser på 30 kroner, er det priser på 40 kroner? Når har man tenkt å våkne og se hva som utspiller seg der ute?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:28:44]: Jeg kan bekrefte at regjeringen er våken og på jobb døgnet rundt og følger denne situasjonen.

Når det gjelder drivstoffprisene, følger vi dem løpende. De svinger med en oljepris som har gått opp, og som har gått ned, og vi følger det for å se om det er grunn til egne tiltak. Vi har ikke, så langt, kommet til at det er et riktig tiltak. Men som sagt har vi altså brukt omfattende midler, som var slik at samarbeidspartiet til Fremskrittspartiet var urolig for det vi nå gjør med tanke på norsk økonomi når vi avhjelper strømkunder med regningen. Vi har forlenget den strømindningen. Det viktigste innslaget i husholdningenes økonomi er strøm, i denne sammenhengen, og her har regjeringen kommet med kraftige grep som vi har fått flertall for i Stortinget, og det

er jeg glad for. Det avhjelper situasjonen for vanlige folk – pluss alt det andre vi gjør – og så skal vi selvfølgelig hele tiden se etter tiltak som er tilpasset den situasjonen vi møter.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:29:43]: At Høyre og Arbeiderpartiet vil sitte og se på dette, får være deres sak, men problemet er at det rammer folk. Regjeringen er opptatt av lav arbeidsledighet i Norge, men spørsmålet er hvor lenge denne lave arbeidsledigheten vil vare. I entreprenør- og lastebilbransjen er mange nå redd for konkurser, og om dieselpriene fortsetter å øke, vil det skje i stort monn. Mange bedrifter opplever million-smell på dieselutgifter i tillegg til at de nå har fått et rådyrt lønnsoppgjør. Leif Sande i Levanger har 50 lastebiler. Han får en ekstraregning på 25 mill. kr i år hvis dette fortsetter. Busengdal transport i Stordal i Møre og Romsdal får en ekstraregning på 5 mill. kr. De mener at se-an-holdningen regjeringen har, vil føre til en likviditetskrise i mange bedrifter. Gjør det ikke inntrykk på statsministeren at det kommer et varsko fra lastebil- og entreprenørbransjen, og hvis det gjør inntrykk, når har regjeringen tenkt å våkne?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:30:44]: Det gjør inntrykk på meg. Jeg får de budskapene fra mange hold rundt om i landet om de utfordringene som næringslivet møter.

Når det gjelder strøm, vil det opplegget vi nå ser for oss med at man kan tegne langsiktige kontrakter til en mye, mye lavere pris, fastprisavtaler, kunne være et viktig bidrag for næringslivet. Husholdningene får sin støtte gjennom den strømprisordningen vi har. Så er det bedriftene som må gjøre sine vurderinger med hensyn til prisene på drivstoff, som svinger. Jeg har full forståelse for at det er utfordringer når de går opp, men det er ikke varslet tiltak fra regjeringen som skal gripe inn i det nå.

Så får vi håpe at bedriftene klarer å finne den rette balansen mellom utgiftene de har, og de utgiftene kundene har. Norsk økonomi går godt, som vi var gjennom i sted. Det er høy aktivitet. Det er mange oppdrag, og det er høy temperatur. Vi mener at vi skal passe på og sikre at rentene ikke stiger i en sånn situasjon, og føre en ansvarlig økonomisk politikk.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:31:45]: Det bransjen spør seg om, er: Hvor lenge varer det med de prisene som er nå? Nå har vi snart hatt seks måneder med skyhøye strømpriser. Regjeringen har ennå ikke gjort noen ting

for bedrifter. Vi vet at mange sliter: vaskeri, bakeri, industribedrifter. REC Solar Norway budsjetterte med kraftkostnader i desember på 6,5 mill. kr. Regningen kom på 40 mill. kr. De vurderer nå rett og slett om de har livets rett i Norge.

Det er langt fra festtaler om satsing på det grønne skiftet til de harde realitetene som er der ute. Strømpri-sene spås å bli høye lenge. Også gjennom sommeren må nordmenn belage seg på rekordhøye priser. Fremskrittspartiet har foreslått makspris, som også vil hjelpe bedrifter, men også det er nedstemt her i Stortinget. Kommer regjeringen til å sitte handlingslammet også videre, eller vil man gjøre noe for å hjelpe næringslivet, som blir hardere og hardere rammet for hver måned som går, og der pengene tappes ut av bedriftene?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:32:51]: Jeg har forståelse for at de bedriftene som nå opplever økte strømpriser og ikke har sikret seg med langsiktige kontrakter med faste priser, får en vanskelig situasjon, og at det krever tilpasninger og for mange er vanskelig. På samme måte har jeg forståelse for at familier som opplever at familiebudsjettet må gå til å betale strøm, mens det var ment å bli brukt til ferie eller utgifter til barn, blir rammet. Det er kanskje det som gjør mest inntrykk på meg, hvordan det rammer i hverdagen. Det har vi også gjort sterke tiltak for å avhjelpe.

Så er det bedriftenes ansvar å ta beslutninger om hvorvidt de sikrer seg med faste og lange kontrakter, eller om de kjøper kraft i spotmarkedet, hvor prisene varierer. Nå har vi akkurat luftet og lagt fram ideer som vi vurderer å fremme her i Stortinget, som kan sikre fastpriskontrakter på lang sikt, som kan ta de prisene betydelig ned. Det vil være et viktig tiltak overfor næringslivet. Og så er det fortsatt slik at det er næringslivet som må vurdere sin risiko ute i et marked hvor prisene svinger.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:33:52]: Selv med strømstøtten opplever familier å få mer enn dobbelt så høye strømregninger. Men mens vi har skyhøye strømpriser i Norge, går eksporten for fullt. Fyllingsgraden i norske vannmagasiner er lavere enn i et normalår, og selv om vannmagasinene er rekordlave, går eksporten for fullt. At norske strømkunder skal betale prisen for Merkels og Tysklands naive energipolitikk, der de har gjort seg avhengige av Putin og Russland til tross for gjentatte advarsler, er uakseptabelt. Fremskrittspartiets forslag om å begrense strømeksporten behandles i morgen i Stortinget og vil bli nedstemt. Regjeringen sier de vil snakke med EU og Storbritannia. Mitt spørsmål er: Er disse samtalene med EU og Storbritannia i gang? Og

hvis ikke: Når skjer det, og når kan man forvente å få en løsning?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:34:45]: Vi har vært gjennom dette flere ganger her i Stortinget. Norge er knyttet til landene rundt oss med et omfattende overføringsnett. Det har tjent Norge godt opp gjennom årene. Nå er vi påvirket av at det er høye gasspriser, høye CO₂-priser, i Europa, som også slår inn i deler av Norge, særlig i sør. Det er en alvorlig utfordring og et av de spørsmålene vi går grundig inn i nå med energikommisjonen som er nedsatt for å se hvordan vårt energisystem virker. Det har virket godt gjennom mange år og har tjent Norge vel – nå er det noen åpenbare utfordringer.

Så skal vi ha de samtalene med EU, Storbritannia og land der vi har overføringer, men det er ikke slik at Norge nå, fordi det er høye priser, kan skru av de avtalene og trekke oss fra dem. Dette er en toveis avtale, hvor vi har fordeler av det de timene i døgnet det er lavere priser i Europa. De samtalene har vi kommet i gang med. Dem skal vi gjennomføre, i god orden, med land som vi har langsiktige forbindelser med, og som nå er i en situasjon som er langt mer krevende enn den er i Norge.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:35:46]: Jeg håper de samtalene går raskere enn mye av det andre regjeringen foretar seg.

Situasjonen i landbruket er dramatisk. Også her følger regjeringen situasjonen nøye, altså gjør null og niks. Store matprodusenter sier nå at de vil kaste inn håndkleet. Bønder melder inn hundrevis av dyr til slakt. Kristian Hovde i Brumunddal har meldt inn over 600 storfe til slakt. Tore Næss, som er melkebonde i Verdal, satser stort og produserer 500 tonn melk, har måttet ta seg full jobb på Aker Verdal ved siden av å drive en stor gård for å få det til å gå rundt. Han sier det rett ut: Det er slutt på å drive dugnad, vi taper penger.

Hele våren har regjeringen blitt advart mot den alvorlige situasjonen som er i landbruket, men til tross for dette er det ikke gjort noen ting, og verden står overfor en matvarekrise. Hvorfor har regjeringen hele våren nektet å sette seg ned med bøndene og begynne samtaler for å få klarhet i hvilke rammebetingelser bøndene skal få for å sikre norsk landbruk i framtiden?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:36:58]: Her har den tidligere landbruksministeren usedvanlig selektiv hukommelse. Vi står altså i en situasjon i landbruket hvor inntektsgapet har vokst gjennom de åtte årene hvor representanten delvis satt med ansvaret. Det ble

ikke gjort noen ting. Det er en stor utfordring vi nå må ta tak i, og som vi har som mål å gjøre noe med.

Denne regjeringen har i tråd med landbruksavtalen fulgt opp landbruket mellom avtalene og bidratt med til sammen 1,5 mrd. kr inn i det systemet grunnet økning i priser knyttet til strøm og andre viktige råvarer.

Situasjonen er ekstremt alvorlig for mange i landbruket som følge av økte gjødselpriser, innsatspriser osv. Landbruksministeren har nå signalisert tydelig at vi skal ha en egen støtteordning for matkorn så vi får mer produksjon av korn som kan være viktig for mat i Norge. Så kan jeg bare henvise til at vi, i tråd med vårt avtaleopplegg, om kort tid skal ha forhandlinger med landbruksorganisasjonene, og da kommer vi bredt tilbake til dette. Dette er en regjering som har fulgt opp landbruket, i motsetning til hva som skjedde de åtte foregående årene.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:38:18]: Det er ei hard verd vi no må forhalde oss til. Klimaendringar, etterverknader av covid og krigen i Ukraina kastar oss inn i den eine krise etter den andre. Global matmangel og auka konfliktnivå – i land, mellom land, nord mot sør, fattig mot rik – kan raskt bli ein realitet. Alt dette må møtast med politikk, større reformer og satsingar på mange frontar.

For å ta eitt av desse områda: Mange europeiske land jobbar no på spreng for å bli uavhengig av fossil import. Etter Russlands invasjon av Ukraina blir den eine klimaplanen etter den andre forsterka for hurtigast mogleg å bli uavhengig av import av gass og olje frå Putin-regimet. Dette viser kor tett klima og sikkerheitspolitikk heng saman.

Noreg er i ein svært vanskeleg situasjon. Vi tener enormt på høge olje- og gassprisar, og det tiltrekkjer seg kapital og investeringar og bind arbeidskraft til nettopp det heile Europa no med endå høgare tempo skal kvitte seg med.

Ståle Knoff Johansen i Aker Verdal fryktar industridød dersom dei grøne prosjekta framleis ikkje kjem, og han meiner at den situasjonen vi no står i, med overinvestering av kapital i olje og gass, kan føre til verftsød.

Kva gjer regjeringa for å få Noreg ut av denne situasjonen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:40:03]: Det er et veldig viktig tema representanten tar opp, og jeg kan bekrefte at dette er noe alle land i Europa nå arbeider med og har sterkt fokus på. Mye av oppmerksomheten rettes mot Norge, med følgende spørsmål: Kan vi stole på at Norge leverer gass? Kan vi stole på at Norge er der som en stabil, forutsigbar, demokratisk leverandør av gass? Svaret vårt er ja. Vi leverer alt vi kan, og når Melk-

øya nå kommer i drift igjen i mai/juni, vil vi også kunne bidra med noe mer på LNG. Denne henvendelsen kommer fra våre vanlige kunder, men bredt gjennom hele Europa. Her er det viktig at Norge er sitt ansvar bevisst som en stabil energileverandør.

Det store skiftet som skal skje, er i retningen av fornybar, som representanten snakker om, og det er vi enige om at vi skal bidra til. Gass blir en veldig viktig kilde på den veien. Som EU-kommisjonen har definert i sin plan for å nå 2030-målene, kan gass – og særlig hvis vi lykkes med fangst og lagring av CO₂ – bli en stabiliserende kraft man trenger for å skalere opp vind, sol, vind til havs, vind på land. Dette ønsker Norge å være med på for fullt.

Vi har etter år med stillstand nå kommet i gang med første fase av å bygge ut norsk havvind. Vi har gitt NVE i oppdrag å kartlegge hele kysten for nye områder hvor vi kan utvikle norsk havvind. Vi skal skalere opp de ambisjonene vi kan ha for å produsere ny fornybar kraft, både til å elektrifisere vår egen sokkel og til å levere kraft til land og være del av kraftnettet som kommer rundt Europa. Det kommer våre verft til gode, for her ligger det store muligheter og oppdrag for norsk leverandørindustri, og de er i posisjon til å ta disse oppdragene nettopp fordi det nå er aktivitet også på olje og gass. Det er denne overgangen vi skal sikre, og det er denne overgangen vi har vært med på å sikre, bl.a. gjennom de tiltakene som ble tatt da markedene nærmest kollapset under pandemien.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:42:08]: Det Ståle Knoff Johansen hevda i Klassekampen i går, er at dei tiltaka der regjeringa har lagt til rette for investeringar i oljebransjen, faktisk ikkje fører til grøne prosjekt. Det er nettopp difor dei innan fem år kan frykte verftsød. Det same seier Energi Norge, at det ambisjonsnivået som regjeringa har lagt seg på når det gjeld flytande havvind, med 1,5 GW effekt, først skal kunne skje rundt 2030, og at det er for seint. Vi står altså i ein situasjon der det er viktig å gjere noko no, ein må leggje om kursen no.

SV har lagt inn eit forslag om eit hurtigspor for flytande havvind der ein går direkte på oljeselskapa og pålegg dei å greie ut innføring av flytande havvind. Er dette noko som regjeringa kan sjå på som ei moglegheit for nettopp å løfte ein verftsindustri som fryktar for framtida?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:43:12]: For det første har vi vedtatt større ambisjoner enn det representanten nå sa. Det er først 1,5 GW som er besluttet vedtatt å komme direkte til Norge. Så skal det komme 1,5 GW til, som vi vurderer skal inn på et større europeisk nett. Og så har vi Utsira med flytende havvind som skal i gang. Men dette er bare starten.

Det representanten fra Aker Verdal sa, lytter jeg meget nøye til. Men jeg kan forsikre om at de planene regjeringen har, tegner bilde av en stor industrimulighet for norske verft, for norsk leverandørindustri, bygget på den kompetansen de har fra undervannsinstallasjoner og offshorenæringen til å kunne skalere opp norsk havvind-innsats. Det er nettopp derfor vi nå går gjennom hele kysten for å se etter økt mulighet til å sette i gang prosjekter.

Så er jeg for alle mulige hurtigspor, vi ser bl.a. hvordan vi kan korte ned tiden i konsesjonsbehandlingen. Det må fortsatt være på en ansvarlig måte, gå grundig gjennom forholdet til andre næringer, men vi ser også potensialet for at vi kan gjøre ting raskere, og det utreder vi grundig med sikte på å kunne få gjennomført det så raskt som overhodet mulig.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:44:16]: Det er godt å høyre at statsministeren er for alle moglege hurtigspor. Det som er SVs løsning, er at ein ikkje treng denne typen konsesjonsbehandling, nettopp fordi den strau- men ikkje skal førast til land. Han skal rett og slett forsyne riggane til havs. Dermed kan ein setje i gang prosjekta i industrien i løpet av eit par år. Da vil det nettopp vere ei handsrekning til Aker Verdal og andre og kunne gjere at Noreg plutsleg kjem i front på dette viktige framtidsindustrioporet.

Grunnen til at eg tok opp dette, er at Danmark i går la fram ein svær plan, «Danmark kan mere II», der ei grøn skattereform med støtte til grønne næringsprosjekt blir lansert og rulla ut. Det er ei dobling i støtte til energieffektivisering i hushalda, stor utbygging av fornybar kraft med mål om nullutslepp innan 2030. Dei aukar ambisjonsnivået på havvind og varslar eit høgare tempo for 70-prosentmålet sitt i 2030. Vil det kome tilsvarende svære initiativ frå regjeringa som går inn på det same?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:45:24]: Hvert land har sin historie og sitt utgangspunkt for hvor de satser. Jeg tror vi skal ta utgangspunkt i vårt opplegg. Vi har gitt veldig klart uttrykk for at vi vil være en del av EUs 55-prosentmål, samarbeide om det. Jeg hadde senest i går en samtale med presidenten i EU-kommisjonen om nettopp dette, hvordan norsk havvind blir en viktig løsning, hvordan norsk fangst og lagring av CO₂ blir en viktig løsning, og hvordan norsk gass blir en viktig løsning i den stabiliteten som skal være. Det skiller seg fra Danmark på andre måter.

Jeg har veldig sans for ideen om at vi kan produsere like mye kraft ute knyttet til plattformene fra havvind som det kommer fra land, og jo mer vi kan gjøre der ute,

jo bedre. Nå må nok den kraften antakeligvis først til land, for så å komme ut igjen, for at det skal være stabilitet i det plattformene – oljeinstallasjonene – mottar. Men her er det store muligheter hvor Norge ligger godt posisjonert, og som jeg tror kommer også arbeidsplasser som dem i Verdal til gode. Vi skal ikke tape noe tid på dette, og der vi kan korte inn behandlingstiden, vil vi gjøre det. Og vi vil øke ambisjonene ved hver mulighet vi har.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:46:36]: Eg takkar for svaret. Det som er utfordringa, er at tempoet er for lavt. 2030 er så langt fram i tid at det rett og slett er fare for avindustrialisering.

Statsministeren nemnde klimamål, og til det har eg eit lite, men vesentleg spørsmål som eg lurar på. Regjeringa har lagt fram eit tillegg til energimeldinga frå den førre regjeringa, og der oppjusterer ein ikkje til klimamåla i Hurdalsplattforma, men ein legg seg på klimamåla frå den førre regjeringa – som vi hugsar var for svakt. Det var på minst 50 pst. opp til 55 pst. Det står ikkje i tillegg at ein skal leggje seg på måla i Hurdalsplattforma, og det har skapt ei viss forvirring. Men eg la merke til at statsministeren sa 55 pst. no. Er det berre ei forgløyming at ein har lagt seg på nivået til den førre regjeringa, og at ein ikkje har tydeleggjort at det er det forsterka klimamålet i Hurdalsplattforma som skal gjelde?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:47:41]: Det vi har skrevet i tilleggsmeldingen, er det Norge har forpliktet seg til, det som står i klimaloven. Det er det vi har meldt inn til FN til Parisavtalens oppfølging.

EU har planen de kaller «Fit for 55», altså et 55-prosentmål. Det som er meldt inn fra norsk side, er 50–55 pst. Vi sier 55 pst. i Hurdalsplattformen. Meningen med Hurdalsplattformen er å understreke den ambisjonen vi har for tiltak i hele økonomien – også i kvotepliktig sektor. Vi vil bidra og pushe på at de ligger i forkant når det gjelder å kutte utslipp. Det er en av grunnene til at vi gjennomfører et elektrifiseringsopplegg på sokkelen, hvor representanten peker på store, spennende muligheter nå ved at det kan skje med havvind framfor, som mange har antatt, at alt må skje med kraft fra land. Det tror jeg gir noen veldig store og spennende muligheter. Det å posisjonere norsk industri i front på dette, er ambisjonen som ligger til grunn for Hurdalsplattformens veldig omfattende mål. Vi skal få til omstilling i Norge i hele økonomien. Det mener jeg økonomien og bedriftene etterspør, og det kommer de til å få med denne regjeringen.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:48:46]: Tilbake til hovudutgangspunktet: Det som er vår frykt, er at vi no – i ein situasjon der klimaplanar i heile Europa blir forsterka og forsert, som gjer ein meir og meir uavhengig av olje og gass – ikkje held det same tempoet i omstillinga i Noreg. Det som gjer at vi er bekymra for den innmeldinga den førre regjeringa gjorde, der ein hadde eit lavt ambisjonsnivå for 2030, er at vi sakkar akterut også på dei nye, større industrielle moglegheitene, og at det med tempoet som regjeringa så langt har lagt til grunn, men der ein ser fram til å diskutere nye ting, blir for langt fram i tid, og at det kan føre til avindustrialisering.

Spørsmålet til slutt er rett og slett: Vil regjeringa kunne vere med på å rapportere eit nytt mål i tråd med Hurdalsplattforma til FN?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:49:49]: Vi legger til grunn det målet som er meldt inn til FN. Vi har ikke hatt planer om å endre det. Men jeg tror at på ett område skiller representanten og jeg syn her. Jeg tror det fortsatt kommer til å komme oppdrag til norske verft knyttet til olje og gass. Det er ingen utfasing av det. Vi legger på norsk sokkel opp til et høyt aktivitetsnivå med økt innslag av de fornybare næringene – hydrogen, havvind, CCS og andre næringer – fordi vi vet at olje og gass kommer til å være på vei ned. Men vi avslutter ikke det. Det kommer til å komme nye prosjekter, og det som kommer fra Europa når det gjelder gass, er en etterspørsel om at Norge skal være der som en stabil leverandør. Lykkes vi med det og karbonfangst og -lagring, blir det mange spennende oppdrag også til norske verft.

Det jeg kan si, er at når det gjelder det fornybare, når det gjelder havvind, når det gjelder alle de satsingene med de veldig store mulighetene Norge har langs sin kyst, skal vi arbeide for å kunne både øke ambisjonene, korte ned på tiden og bruke alle muligheter for det på en ansvarlig og god måte som også kan gi Norge mer kraft, for det trenger vi i den energisituasjonen vi er i.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:51:10]: Svaret frå statsministeren til representanten Fylkesnes om havvind var eit imponerende eksempel på selektiv historieforteljing. Statsministeren seier altså at det har vore stillstand i utbygginga av norsk havvind lenge. Eg vil minne statsministeren om at verdas største flytande havvindpark, Hywind Tampen, no er under ferdigstilling. Eg antek at statsministeren har planar om å opne han når han er klar, men eg kan avsløre at det ikkje er denne regjeringa som verken har finansiert han eller gjeve konsesjon.

Det denne regjeringa derimot har gjort, er å halvere utbyggingstempoet på Sørlege Nordsjø II for botnfast havvind. Statsministeren sa sjølv at det ikkje skal byggjast ut 3 GW, det skal byggjast ut 1,5 GW. Så skal ein kanskje byggje meir etterpå. Men då er ein avhengig av hybridkabler, og det er der hunden ligg gravlagd, for det er regjeringa imot. Eller det vil seie: Statsministeren sa til Aftenposten før påske at han støtta ideen om eit nord-sjønett. Då fekk han spørsmålet om han trudde at han fekk med seg Senterpartiet på dette, og då svarte statsministeren: Det må vi arbeide for.

Så då er spørsmålet: Korleis går overtalingsarbeidet til statsministeren?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:52:16]: Det mener jeg var et gripende godt svar av statsministeren. Vi må arbeide hver dag for å få gjennomslag for gode løsninger.

Det er feil at ambisjonsnivået er halvert. Ambisjonsnivået er presisert for å komme tidlig i gang. Så når vi får 1 500 MW direkte til Norge, kommer det til å kunne gi oss kraft tilsvarende 400 000 husholdninger. Det trenger vi inn i den sørnorske energimiksen – det tror jeg alle ser – og så skal vi i løpet av høsten ta stilling til de neste 1 500 MW. Det blir ikke tap av tid; vi er kommet godt i gang. Der skal vi vurdere ulike typer knyttet til hybridløsning, noe som betyr at kraften også kan gå andre steder enn direkte til land.

Men denne regjeringen, i motsetning til representanten Rotevatn, er imot at vi skal sende mer kraft fra Norge rett ut til Europa. Norske husholdninger, norsk industri, norsk energiomlegging og de grønne satsingene trenger mer kraft i nord, midt og sør. Det er det vi legger til rette for. Og så skal vi ha en kraftfull havvindutbygging i de nye områdene, slik jeg svarte representanten Fylkesnes.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:53:37]: I år har påskehyggen for mange blitt overskygget av bekymringer over priser som øker, og familiebudsjetter som ikke går opp. Gjennom to år med pandemi har flere hundre tusen arbeidsfolk i perioder stått helt uten jobb og dermed hatt mye mindre å leve av. Mange bankkontoer er nå bunnskruppet, og bufferen er for lengst brukt opp. Derfor kunne ikke priskrisen komme på noe verre tidspunkt enn nå. Strøm, mat, transport og drivstoffer er ikke hvilke som helst varer. Vi er avhengige av det, og vi kan ikke bare velge det vekk over natten.

Det er riktig at tålmodighet kan være en dyd. Jeg tror mange synes at regjeringens nærmest grenseløse tålmodighet i møte med prissjokket ikke har imponert. Det som skjer nå, er at mange folk landet rundt, vanlige og

uvanlige, men med helt vanlige inntekter, rammes hardt av de økte prisene på både strøm, mat, drivstoff og transport.

Støre har sagt en god del om hva regjeringen ikke vil gjøre i møte med krisen. Jeg vil gjerne gi Støre mulighet til å si litt mer om hva regjeringen vil gjøre for å sørge for at fellesskapet stiller opp. I Sverige har de kuttet i drivstoffavgifter og prisen på å reise kollektivt. I Tyskland ser vi det samme, og også i andre europeiske land ser vi regjeringer som går inn for å få kontroll over prisene på strøm. Hva er den norske regjeringens plan i møte med denne priskrisen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:55:24]: Mange folk har stått uten jobb i pandemien. Det uroet oss sterkt. Vi var med på å drive gjennom pakker her i Stortinget som gjorde at økonomien kom i gang igjen, og vi har nå, etter et halvt år med denne regjeringen, en rekordlav ledighet. Vi har 70 000 flere i jobb. Vi har nå en stor mulighet til å få folk som har stått på utsiden av arbeidsmarkedet, inn i jobb. Det legger vi stor vekt på.

Så er det også slik at gjennomsnittlig i Norge har mange nordmenn lagt opp penger gjennom pandemien, noe som gjør at de nå kommer ut av pandemien og bidrar til at økonomien har en ganske sterk oppgang. Vårt fokus er på de menneskene som ikke er i den heldige situasjonen, de menneskene som trenger at fellesskapet og velferdsstaten er der for å avhjelpe denne situasjonen og gi dem trygghet. La meg begynne der: Dette er en regjering som prioriterer en politikk som ikke gir skattekutt til dem med mest. Vi gir skattekutt til dem som har midlere og lavere inntekter. Vi gjør det rimeligere å ha barn i barnehage, og vi gjør helsetjenestene tilgjengelig for flere, uavhengig av penger – den grunnleggende tryggheten.

Vi har gått inn, sammen med flertallet i Stortinget, og utvidet bostøtten og fått nye normer for utregning av sosialhjelp, som skal sikre dette sikkerhetsnettet for dem som er mest utsatt.

Jeg kan bare gjenta: Vi har, tror jeg, de mest omfattende sikringsordningene for strømkunder sammenlignet med noe annet land, ved det vi har gjort med å ta 80 pst. av regningen over 70 øre på prisen, og vi har lagt en forlengelse av det fram til mars 2023, til og med 90 pst. i slutten av året.

Så er det sånn at verken denne regjeringen eller en annen regjering kan nulle ut det som skjer når det gjelder matvarepriser som følge av bl.a. krigen i Ukraina. Sånn fungerer ikke dette. Da må vi alle bidra til å avhjelpe situasjonen for dem som blir hardest rammet. Det gjør denne regjeringen, og det kommer vi til å fortsette å gjøre.

Bjørnar Moxnes (R) [10:57:26]: Vi har etterspurt en oversikt over hvordan denne korona-sparingen fordel-

er seg mellom fattige og rike familier, og jeg vil gjerne ha en slik oversikt når den foreligger. Det er nyttig å se fordelingen av denne såkalte sparingen.

Statsministeren nevnte matvareprisene. Det var en markering utenfor Stortinget i dag tidlig hvor bøndene ropte varsku om hvordan prisøkning på både gjødsel, byggevarer, drivstoff og kraftfôr gjør at de risikerer å gå konkurs. Samtidig som prisene i butikkene øker, øker altså ikke inntektene til dem som lager maten. Men vi ser at eierne av de store kjedene har hatt rekordoverskudd både i fjor og i forfjor på nærmere 4 mrd. kr.

Ser Støre at det er et problem at pengene ikke går til matprodusentene, og at prisveksten rammer folk flest, mens eierne av de store kjedene sitter igjen med et rekordoverskudd? Hva vil regjeringen gjøre for å bøte på dette problemet?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:58:27]: Vi er for mer konkurranse og mer åpenhet i matvaremarkedet, som sørger for at vi får et mangfold av produkter å velge mellom, til en best mulig pris for forbrukeren. Den norske handlekurven har ikke økt veldig mye i pris gjennom de siste lange årene, men nå, med krig i Ukraina, som gir dyrere gjødsel, høyere produksjonspriser og produkter som uteblir, er det en kraftig driver i den prisøkningen.

Jeg har også stor forståelse for norske bønder og andre som jobber i landbruket, som nå rammes av disse økte prisene. Som jeg sa i forbindelse med et tidligere spørsmål, har regjeringen to ganger møtt bøndenes organisasjoner for å bøte på noe av dette, og vi skal møte landbruksorganisasjonene til forhandlinger allerede neste uke, i forbindelse med årets landbruksoppgjør.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [10:59:20]: Da ser vi fram til regjeringens tilbud i de landbruksforhandlingene. Det blir viktig for norsk produksjon av mat i årene framover.

Vi vet at flere nå varslar at strømprisene ikke kommer til å gå mye ned framover, men at de kan bli rekordhøye også gjennom sommeren. Vi så også i april at strømmen var dyrere i Sør-Norge enn i Tyskland og mer enn dobbelt så dyr som i Sverige.

Det er innført omfattende støttepakker, som vi har støttet, men det er ett grep som mangler. Det er å sikre politisk kontroll over kraftprisene, som er kravet fra Industriaksjonen og store deler av fagbevegelsen.

Når man nå ser prisbildet framover, ser Støre behovet for at vi har en regjering som også ønsker å ta kontroll over prisene og ikke bare prøver å bøte på skadene i etterkant, gjennom kompensasjonsordningene man har innført?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:00:23]: Det finnes timer på døgnet når norske priser i sør kan ha vært høyest i Europa, men det er ikke riktig at Norge har Europas høyeste energipriser. Går man igjennom det over noe lengre tid, er det langt fra tilfellet. Men situasjonen i Sør-Norge er at man har vedvarende høye priser. Utgiftene til strøm vil gå noe ned når vi nå går inn i den varmere delen av året, fordi vi bruker mindre strøm. Vi må jobbe videre med bl.a. energieffektivisering og ha ambisjoner for det for også å få kostnadene ned.

Jeg er for politisk kontroll over vårt energisystem, og jeg mener at vi har et energisystem som er lagt opp til å kunne bruke ressursene på best mulig måte. 2020 var det året med de laveste energiprisene i nyere tid; 2021 var året med de høyeste. Det viser svingningene i et naturbasert energisystem, som det Norge har.

Men som jeg har sagt flere ganger i denne salen, har vi en lang rekke omfattende tiltak som er rettet inn mot strømbrukere i Norge, private, familier: bostøtte, sosialhjelp, strømstøtteordning. Vi har også en energikommisjon som går grundig igjennom hvordan dette energisystemet virker, for eventuelt å foreta endringer som kan ivareta familiers interesser og industriens interesser.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:01:30]: Det jeg nevnte, var at i april var strømmen i Sør-Norge dyrere enn i Tyskland og mer enn dobbelt så dyr som i Sverige. Det er nok et faktum. Det er nå kommet beregninger som viser at vi kommer til å få rekordhøy strømpris også gjennom sommeren. Det nye som har skjedd det siste året, er at man har satt North Sea Link i full drift, altså økt eksportkapasiteten ut av landet vårt dramatisk og økt integrasjonen i Europas frie flyt av strøm betydelig mer enn i tidligere år. Denne integrasjonen er grunnen til at vi får stadig større import av prisene fra kontinentet og Storbritannia.

Det vi lurte på, er om regjeringen vil vurdere å bruke de mekanismene som ligger i inngåtte avtaler om strømutveksling, nettopp for å kunne begrense krafteksperten, for å holde strømprisene nede og unngå at fyltingsgraden i vannmagasinene synker ytterligere. Det ville være nettopp å ta politisk styring over energisystemet, som Støre nevnte i sitt forrige svar.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:02:31]: Jeg tror representanten Moxnes er kjent med innholdet i de avtalene som er inngått av regjeringer før oss. Det betyr at man kan treffe tiltak når det gjelder energiutvekslingen, knyttet til sikkerheten i nett og sikkerheten knyttet til forsyning. Det er ikke en kabel vi kan skru av og på for å

regulere priser i Norge. Det er ikke slik de avtalene er laget. Hadde de vært laget slik, ville vi hatt partnere på den andre siden som ville gjort det samme. Det ville skapt stor uforutsigbarhet om man fra Storbritannias side skrudde av og på ut ifra hva som var prisbildet der.

Men vi har en gjennomgang med de landene for å se hvordan disse avtalene virker. Vi har fra regjeringens side sagt at det ikke blir nye utenlandsforbindelser i denne stortingsperioden før vi har full oversikt over virkningene av dem. Vi må også forstå betydningen av disse kablene for det norske prisbildet og ha et godt svar på det før vi eventuelt gjør endringer i måten vårt energisystem er organisert på.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Guri Melby (V) [11:03:49]: Innledningsvis vil jeg uttrykke Venstres fulle støtte til at Norge nå har levert Mistral luftvern til Ukraina. Etter den dokumentasjonen vi har fått på krigsforbrytelser begått av russiske styrker i Ukraina, tror jeg det er et overveldende flertall i denne salen som ønsker å støtte at Norge stiller opp med det vi kan. Jeg tror også det er stort flertall i befolkningen for det. Så er spørsmålet: Hva kan Norge bidra med i den svært alvorlige situasjonen vi står i nå?

Den 3. mars fremmet Venstre forslag i Stortinget om at Norge bør vurdere å støtte Ukraina økonomisk, slik at de kan anskaffe våpen og annet forsvarsmateriell de trenger for å vinne denne krigen. Den 30. mars satt både statsminister Støre og jeg i denne sal og hørte president Zelenskij tale til Stortinget. Der ba han oss både om våpen og penger.

Norge er ingen våpenstormakt, og det er begrenset hva vi kan levere av relevant forsvarsmateriell til Ukraina. Men vi er, relativt sett, en økonomisk stormakt, som både kan og bør bidra til at Ukraina kan anskaffe materiell fra annet hold. I EU har de koordinert seg gjennom European Peace Facility, og andre land, som Tyskland, har gitt bilateral pengestøtte til Ukraina som kan gå til anskaffelse av våpen. I tidligere spørretimer har utenriksministeren sagt at regjeringen vurderer muligheten for å bidra til dette fondet. Vi er kjent med at ukrainske myndigheter ønsker seg denne formen for støtte, og det at krigen nå ser ut til å vare lenger, styrker også argumentet for å stille opp, slik at Ukraina kan bruke midlene selv. NUPi-ekspert Karsten Friis gir også støtte til en slik holdning. Han sier at om vi ikke har nok våpen å gi bort, bør vi kunne gjøre mer økonomisk.

Hvordan vurderer statsministeren muligheten for at Norge kan slutte seg til European Peace Facilitys Ukraina-fond eller på andre måter bilateralt støtte Ukraina med midler til å anskaffe våpen raskt?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:05:44]: Det er riktig at vi satt sammen i salen og hørte president Zelenskyj. Jeg snakker i tillegg med ham ganske jevnlig og også med Ukrainas statsminister, som vi har god dialog med, og som kjenner Ukrainas behov.

Norge skal være med og støtte Ukraina i forsvaret mot en folkerettsstridig, aggressiv invasjonskrig fra Russland, som har bygd seg opp gjennom et år, og som kom 24. februar. Det er et før og etter 24. februar. Vi skal være deltakende på de viktige områdene som nå er gjeldende. Først – vi skal lede an på det humanitære området. Norge var tidlig ute med 2 mrd. kr, som umiddelbart ble satt i sving for å avhjelpe situasjonen.

Vi har bidratt direkte økonomisk inn til Ukrainas økonomi for å kunne betale lærere og helsearbeidere i Ukraina – et viktig formål også for at Ukraina kan fungere som de gjør.

Vi slutter oss til EUs sanksjoner. Vi har brukt dem som grunnlag for norsk lovgivning. Vi står sterkest når vi står sammen med andre land. Det var også et tema i går i min samtale med EU-kommisjonen. Og vi har her sammen fraveket tidligere praksis ved at vi nå også gir våpen. Det kommer vi til å fortsette med.

Det er knyttet en god del følsomme sider ved det å gi våpen, både vedtaket om det, offentliggjøringen av det og hvilke valg Norge tar. Som statsminister er jeg opptatt av at Norge skal bidra. Vi har bidratt, og vi kommer til å bidra mer.

I bunnen må det ligge at vi tar vare på Norges svar. Vi ligger der vi ligger, vi har det naboskapet vi har. Det betyr at norsk sikkerhet må være en prioritet når vi foretar disse vurderingene. Vi har bidratt med to leveranser av M72. Vi har i dag offentliggjort at det nå er en leveranse framme av Mistral luftvern. Vi gjør nå også andre vurderinger. Jeg går ikke mer i detalj om det.

Vi har også bidratt økonomisk til et fond som brite-ne har lagd, som er en alliert Norge kjenner godt på våpensiden, som kan gjøre det mulig å sikre våpen til Ukraina i den situasjonen de er i nå.

Guri Melby (V) [11:07:48]: Jeg takker for svaret. Det er ingen tvil om at det er en svært krevende situasjon. Det er viktig at vi stiller oss slik at vi kan handle raskt, både når det gjelder å bidra med våpen og penger, og også når det gjelder sanksjoner.

Forbud mot russiske fartøy i norske havner har vært tema i denne salen flere ganger, senest rett før påske, da vi diskuterte vårt forslag om ytterligere sanksjoner og støtte til Ukraina. Det var også et av hovedbudskapene fra den ukrainske presidenten. Samme dag avfeide statsministeren det. «Det er ikke aktuelt for Norge i dag å stenge havner. Vi ligger der vi gjør og har den kysten vi har», sa Støre den gangen. Men i EUs femte sanksjons-

pakke kom forbudet mot anløp av russiskflaggede fartøy i EU-havner, og statsråd Skjæran har sagt i et skriftlig svar at Norge vil gjennomføre EUs femte sanksjonspakke, som også omfatter havneforbud.

Mitt spørsmål til statsministeren blir derfor: Har Norge flyttet seg, eller har kysten endret seg siden 30. mars? Og angrer statsministeren på at Norge ikke benyttet handlingsrommet vi har, ved at vi er utenfor EU, til å utrede et norsk forbud, slik at vi kunne innføre det samtidig som EU, den 16. april?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:08:58]: Det har vært en linje fra denne regjeringen at vi samordner våre sanksjoner med EU. Det mener jeg er klokt, at man gjør dette som en del av en gruppe land som man har et nært økonomisk og politisk bånd med. Det er et EØS-perspektiv på dette. Våre nordiske og europeiske partnere er dem vi er sammen med. Den 30. mars var ikke dette et vedtak EU hadde gått inn for, og jeg mener det var riktig at Norge avventet de vurderingene man gjorde i Europa. De er nå gjort, og som statsråd Skjæran sier: Norge arbeider for å innføre dette i norsk lov.

Så skal Norge ta sine beslutninger om hvordan det gjøres. Disse sanksjonsvedtakene i EU får ikke direkte virkning i Norge. Det kommer gjennom norske vedtak, i lov og forskrifter, og der må vi også ta noen hensyn knyttet til at vi ligger der vi gjør, og at vi har et søk- og redningsansvar bl.a. i nord som vi må se på. Men vedtaket, beslutningen, om også å innføre denne pakken er tatt av regjeringen. Og det kan komme en sjette pakke, og holdningen vil da også være den samme.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Guri Melby.

Guri Melby (V) [11:10:05]: Venstre støtter fullt og helt linjen om at vi gjør det samme som EU, at vi ligger på EUs linje, og jeg er veldig glad for at regjeringen har innført de sanksjonene som EU har innført. Men spørsmålet går på: Med den gjennomføringstakten som vi nå har, blir vi omtrent sist i klassen til å innføre et havneforbud. Hvis vi hadde forberedt oss, hvis vi hadde utredet i forkant, slik vi har etterspurt gang etter gang, kunne vi ha innført dette samtidig som forbudet ble innført i EU. Hva slags signaler sender det at Norge gang etter gang er sist ut?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:10:42]: Det er jo en helt feil framstilling – «sist ut». Vi forholder oss til de vedtakene som kommer fra våre europeiske og nordiske partnere, og så gjennomfører vi dette i norsk lovgivning. De vil ta noe tid, men det er jo vedtak som er gjort veldig raskt og i rekkefølge etter som de er kommet fra Europa. Så Russland vet – den russiske presidenten vet,

for jeg har sagt det til ham i klare ordelag – at Norge står sammen med våre nærmeste politiske og allierte partnere når det gjelder å ta avstand fra krigen, når det gjelder å støtte Ukraina i deres legitime kamp, og når det gjelder å reagere på Russland gjennom sanksjoner. Det er ingen som oppfatter at Norge er bakpå når det gjelder det. I tillegg har Norge gjort vedtak som f.eks. at Statens pensjonsfond utland ikke skal være investert i Russland, og vi har en del andre slike nasjonale tiltak som det er naturlig at vi gjør. Men hovedstrategien må være at vi går sammen med våre nærmeste økonomiske og politiske partnere.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:11:51]: Grunnloven § 112 slår fast at det er en menneskerettighet for norske borgere at statens virksomhet ikke skal ødelegge miljøet. Norges institusjon for menneskerettigheter, NIM, som er Stortingets ekspertorgan for å sikre at norske borgeres rettigheter blir ivaretatt, sendte før påske en utredning til Olje- og energidepartementet om oppfølging av klimasøksmålet i Høyesterett i 2020. NIM mener at staten har en plikt til å nekte utbyggings- og driftstillatelser – eller PUD på folkemunne – for nye oljefelt dersom det ikke konkret kan påvises at det enkelte prosjektet er forenlig med 1,5-gradersmålet. De sier også at det er nærliggende å tro at plikten til å si nei til nye utbyggingstillatelser allerede har inntruffet, fordi oppdaterte kilder sier at ny produksjon av olje og gass i 2022 ikke er forenlig med å nå 1,5-gradersmålet.

I tilleggsmeldingen til energimeldingen som regjeringen la fram fredag før påske, viser regjeringen også til Høyesteretts konklusjon om at staten har plikt til ikke å godkjenne PUD-er dersom hensynet til klima og miljø tilsier det, men energimeldingen svarer ikke på hva som må til for at en PUD ikke blir godkjent av hensyn til klimaet. Fram til den dagen regjeringen faktisk sier nei til en PUD med klima som begrunnelse, blir dette bare en teoretisk øvelse.

Jeg vil derfor gjerne spørre statsministeren: Hva skal til for at regjeringen ikke godkjenner en PUD av hensyn til klimaet?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:13:40]: Jeg takker for spørsmålet. Denne regjeringen har som holdning at norsk petroleumsindustri skal utvikles, ikke avvikes. Som jeg sa: Vi legger til grunn et høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel supplert med økende aktivitet knyttet til hydrogen, CCS, havvind og grønn skipsfart, som jo betyr at vi er på vei over i en ny fase i vår energihistorie. Vi skal bygge nye arbeidsplasser på skuldrene av dagens.

Selskapene som driver, skal ta hensyn til økonomisk risiko og klimarisiko. Det er de som må gjøre de løpende

vurderingene av det, og klimarelatert risiko skal vurderes som en av flere risikofaktorer i utbyggingsprosjekter. Derfor vil regjeringen, ved Olje- og energidepartementet, nå ta inn i de såkalte PUD-veilederne en presisering om at en rettighetshaver i sin usikkerhetsanalyse knyttet til utbygging også skal inkludere en stresstesting mot finansiell klimarisiko ved at utbyggingens pris – man kaller det balansepris – sammenlignes med ulike scenarier fra olje- og gassbaner som er forenlig med målene i Parisavtalen, herunder 1,5-gradersmålet. Da blir det en vurdering av om det enkelte selskap og rettighetshaver svarer godt nok på det når det gjelder om den PUD-en skal godkjennes.

Jeg tror vi må gjøre oss erfaringer med dette, men dette er et nytt skritt vi tar for å understreke betydningen av det vi har i Hurdalsplattformen om at man også skal ta klimarisikohensyn når man vurderer fortsatt aktivitet på norsk sokkel.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:15:21]: Jeg vil takke for svaret selv om jeg gjerne skulle forstått hva det kommer til å bety i praksis. Ifølge Energi24.no er det ventet at så mange som 36 PUD-er er ventet sendt inn til behandling bare nå i løpet av 2022. Til Aftenposten 8. april sier klima- og miljøministeren at han ikke ventet noen dramatiske endringer av at man nå skal vurdere klimakonsekvensene i forbindelse med nye PUD-er. Dette er noe ganske annet enn det NIM gjør rede for i sin utredning. De skriver at det er nærliggende å tro at plikten til å si nei til nye utvinningstillatelser allerede har inntruffet. Jeg vil derfor spørre statsministeren: Er det i det hele tatt tenkelig at noen av de 36 PUD-søknadene som skal behandles i 2022, blir avvist som følge av klimahensyn?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:16:18]: Jeg tror representanten forstår at jeg ikke kan forskuttere hva resultatet av den behandlingen blir. Nå blir det lagt nye kriterier til grunn for hvordan man vurderer slike søknader, og da er det selvfølgelig viktig å understreke at man mener alvor med det. Man må jo vurdere dette opp mot de kravene som er stilt, og så skal det gis et godt og grundig svar.

Vårt mål er at vi skal nå store utslippskutt på norsk sokkel. Vi skal der det er naturlig, bidra til både elektrifisering av norsk sokkel og mer fornybar kraft i norsk industri, og vi vil at særlig norsk gassindustri skal ha en framtid, fordi den satser på fangst og lagring av CO₂. Jeg mener summen av dette setter oss bedre i stand til å bidra til å nå klimamål, for Norge skal nå sine klimamål, men på denne måten kan vi også utvikle teknologi som gjør at de store økonomiene ute i verden kan nå sine klimamål, og da vil det virkelig monne når det gjelder det å nå 1,5-gradersmålet, som Parisavtalen har.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Lan Marie Nguyen Berg.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:17:19]: Jeg oppfatter at statsministeren her bare bekrefter at det fortsatt er «business as usual» når det gjelder tildeling av oljefelt. Det er oppsiktsvekkende hvis vi har en regjering som legger så liten vekt på kunnskap. En annen av konklusjonene i NIMs utredning er at de PUD-tillatelsene som er utstedt etter 22. desember 2020, er i strid med Grunnloven. NIM anbefaler regjeringen derfor om at disse bør behandles på nytt. Vil regjeringen følge opp denne anbefalingen fra NIM?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:17:54]: Til det første, om at det er i strid med kunnskap: Her gjennomfører vi nå nye krav til stresstesting av prosjekter som leveres inn i forhold til finansiell risiko og klimarisiko. Det skal måles opp mot ulike prisbaner som skal til for å nå 1,5-gradersmålet. Da er det noen krav som er stilt, og som må dokumenteres, leveres og vurderes. Det er på ingen måte å være passiv i forhold til det. Så er regjeringen uenig i den vurderingen som her har kommet, om at de tillatelsene var i strid med Grunnloven. Vi mener det er politiske beslutninger som er tatt, Norge har meldt inn at vi skal bidra til å nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalen, og at Norge skal gi sine bidrag til det. Dermed er vi med på å oppfylle den avtalen som Norge har inngått, og som Stortinget har sluttet seg til.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:18:54]: Det skjer nå store politiske endringer i Europa. Modige politiske ledere, bl.a. i våre naboland, har på rekordtid tatt konsekvensene av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Men det skjer også store endringer som påvirker Norge og vår evne til å ivareta norske interesser. Vi samarbeider med EU fordi det er bra for Norge. Vi gjør det fordi vi vil, ikke fordi vi må, og EU blir stadig viktigere for Norge. Utviklingen i EU kommer også til å gå betydelig raskere, være bredere og dypere, og EU-landene integreres mer med hverandre. Det betyr samtidig at konsekvensen av vårt utenforskap blir tydeligere og sårbarhetene våre større. Vi kommer til å søke flere og flere tilleggsavtaler med EU for å dekke Norges behov.

EUs kapasitet og båndbredde til å håndtere de landene som ikke fullt ut vil være med, kommer selvfølgelig til å være mindre. EU har full fart framover, og det gjelder også på områder som er svært viktige for Norge. Det gjelder også utenriks- og sikkerhetspolitikk, og selv om vår sikkerhetspolitiske forankring er i NATO, er det en stor utfordring at særlig sikkerhetspolitikk diskuteres i rom vi ikke er i, og beslutninger tas der vi ikke er med.

Regjeringa, derimot, har full fart bakover. Finansministeren mener utrolig nok at EU har blitt mindre viktig, og det ser merkelig ut at regjeringa i Hurdalsplattformen har bestemt at en skal bruke tid og krefter på en utredning for å vurdere erfaringene fra EØS-samarbeidet de siste ti år. I den forbindelse skal man bl.a. utrede erfaringene nærstående land utenfor EU har med alternative avtaler med EU. Disse landene er bl.a. Storbritannia og Sveits, og det har jo ingen relevans for Norge.

Hva mener statsministeren skal være den norske strategien for å ivareta norske interesser i samarbeidet med et EU som går svært raskt framover uten Norge?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:20:54]: La meg begynne med å si at jeg baserer meg på det som er en realitet i Norge – at vi ikke er medlem av EU. Det er ikke et prosjekt om å søke medlemskap i EU, det er ikke et initiativ for det i denne sal, og denne regjeringen regjerer på grunnlag av at vi ikke er medlem av EU. Men vi er medlem av EØS og det omfattende samarbeidet der.

Med det utgangspunktet arbeider vi for å ha et nært forhold til våre europeiske og nordiske partnere og allierte. De er i EU, og våre nordiske naboer kan til og med komme inn i NATO, og det er et arbeid som pågår uke for uke. Flyktningssituasjonen har illustrert det. Justisministeren har samordnet nært med sine europeiske og nordiske partnere og vært invitert til EU-møter. Utenriksministeren var invitert som eneste utenriksminister utenfor EU til et utenriksministermøte i EU i forrige uke. Det tror jeg er fordi vi over tid har vist at vi er en relevant partner for EU. Det skiller seg fra å være medlem. Jeg tror representanten og jeg har våre syn på hva Norge kunne ha valgt i 1994, som vi ikke gjorde, men vi er der vi er i dag, og vi søker å ivareta norske interesser.

Så hva er vår løypemelding framover? Jo, det er å se: Hvor er det norske interesser er sammenfallende med det store europeiske bildet på veldig mange viktige områder – i utenriks- og sikkerhetspolitikken og på å nå klimamålet, altså 55-prosentmålet som EU har satt? Da søker vi samarbeid der, og melder oss på der hvor vi har kvalitative bidrag å gi. Det mener jeg Norge har lyktes ganske godt med. I min samtale med EU-kommisjonens president i går var vi inne på de områdene der hun er veldig klar over at Norge har forutsetninger for å bidra, blir lyttet til, og det er veldig mye knyttet til områder som energi, vår geografiske beliggenhet, forhold knyttet til havet, vårt nabolikskap med Russland osv. Så min strategi er å sørge for å ivareta norske interesser og påvirke beslutningene i EU der det er nødvendig å få til endringer i hva de ellers måtte vedta, og vise at Norge er en pålitelig samarbeidspartner de gangene Europa samlet skal stille opp.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:22:58]: Poenget med å søke en strategi for det som skjer i EU nå, er jo at de

gamle strategiene ikke vil fungere. Det kommer til å gå raskere, og det blir vanskeligere å påvirke. Representanter for regjeringspartiene har flere ganger understreket at hensikten med den utredningen jeg nevnte i innledningen, er å søke kunnskap, og vi vet alle at det går med veldig store ressurser og mye tid til en slik type utredning, og det betyr at anslaget ikke kan være for snevert.

Jeg tror vi er helt enige om at kunnskap er viktig, og jeg vil da utfordre statsministeren, basert på det han nå svarer, på at poenget nettopp må være å søke kunnskap om det som skjer i framtiden, og ikke bare se bakover. Hvis kunnskap er så viktig for regjeringa, kommer da denne utredningen til å inkludere spørsmål om det som har skjedd i utviklingen av EU siden 1994, og som er viktig for Norge, som f.eks. utenriks- og forsvarspolitik, klima og helse?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:23:55]: Representantens strategi er jo EU-medlemskap. Det har jeg full respekt for. Det er en strategi, og da får Høyre følge opp det. De har vedtatt på sitt landsmøte at de vil være en pådriver for det, og det har jeg respekt for. Regjeringens strategi har jeg gitt uttrykk for nå: å ivareta norske interesser på grunnlag av at vi ikke er medlem i EU. Det innebærer å søke løsninger med EU i veldig mange sammenhenger, som vi gjør.

Så kan jeg bekrefte at i gjennomgangen av erfaringen med EØS-samarbeidet fra 1994 til i dag, som representanten sier, er den første delen av jobben gjort. Det ble gjort i 2012. Da var det en forskningsbasert utredning, fra 1994 og fram til 2010–2011, om hvordan utviklingen hadde gått. Jeg ønsker en ny gjennomgang, på lignende vis, av hva som har skjedd fra 2012 til i dag, bl.a. på det utenriks- og sikkerhetspolitiske feltet.

Det er den viktige utredningen, at man må se på erfaringer land utenfor EØS har hatt av å ikke være medlem av EØS. Slutningene får man trekke som man vil. Jeg går ut fra at representanten kommer til å se en bekreftelse på at det ikke er en god løsning, slik hun mener, og andre kan ha interesse av å se hvordan de har erfart det. Det er en kunnskap jeg mener vi ikke blir dummere av å ha.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ine Eriksen Søreide.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:24:59]: Vi blir jo heller ikke dummere av å skaffe oss kunnskap om det som skjer i EU nå, og som får påvirkning for hvordan vi må agere framover for å ivareta norske interesser. Jeg må vel kunne si at det geopolitiske øyeblikket for denne regjeringsplattformen kanskje er det verst tenkelige: Vi skal utrede et løsere samarbeid med EU og et tettere samarbeid med Russland.

Jeg har i flere omganger forsøkt å få svar fra utenriksministeren om hvilke premisser som skal ligge til grunn for denne utredningen. Det mente utenriksministeren var «et litt underlig spørsmål», og hun var ikke «vant til at det er gjenstand for inkvisisjon i stortingssalen», før hun da konkluderte med at utredningen skal være åpen.

Det er et helt naturlig spørsmål å stille regjeringa, og jeg synes det er et temmelig oppsiktsvekkende svar. Men hvis vi skal ta på alvor utenriksministerens påstand om at utredningen skal være åpen, hvorfor nekter da regjeringa å se på f.eks. konsekvensene et norsk EU-medlemskap ville hatt for Norge framover?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:25:59]: La meg bare først fast avvise åpningen til det forrige innlegget fra representanten, om at denne regjeringen søker et løsere samarbeid med EU og et tettere med Russland. Det er mildt sagt tøv, og det vil jeg ta sterkt avstand fra. Det står veldig tydelig i vår regjeringserklæring at vi skal ha et tett og nært samarbeid med EU gjennom EØSavtalen, og i forholdet til Russland har vi markert veldig tydelig hvor vi står. Vi er opptatt av å ha utvidet samarbeid i Arktis, i nordområdene, for å håndtere de mange utfordringene som er der. Det blir umuliggjort av Russlands angrepskrig. Det er et før og etter 24. februar.

Så vil denne utredningen se på erfaringen med EØS-avtalen. Vi har ikke startet utredning om konsekvenser av et EU-medlemskap. Det er en beslutning denne regjeringen har tatt. Nå ser jeg at partiet til representanten ønsker å gjennomføre et arbeid for det, og det har jeg respekt for, det vil kunne bidra til å opplyse debatten. Men regjeringens gjennomgang vil være med erfaringen med EØS-avtalen de siste ti årene, og for øvrig ønsker jeg all debatt om vårt forhold til Europa hjertelig velkommen.

Presidenten: Tone Wilhelmsen Trøen – til oppfølgingsspørsmål.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:27:13]: Covid-19-pandemien viste oss hvordan en helsekrise rammer lokalt, nasjonalt og globalt. Den har også vist oss hvor avhengig vi er av et samarbeid med EU. Når EU nå utvikler og ruster seg for fremtidige helsetrusler gjennom EUs helseprogram, EU4health, er det viktig at Norge tar del i dette for å minske vår sårbarhet.

Samtidig som EU ruster seg for fremtiden, har vi en regjering som skal utrede – slik også tidligere spørsmålsstiller var inne på – det som ligger bak oss. Arbeiderpartiet sitter i regjering med et parti som åpenbart ikke mener at et samarbeid med EU vil sikre Norge bedre beredskap for fremtidige helsekriser. Senterpartiet har bl.a. ment at det ikke var slik at Norges tilgang på vaksiner mot covid-19 var sikret gjennom EU, og støttet det.

Mener statsministeren det er viktig å styrke samarbeidet med EU fremover?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:28:26]: Det mener statsministeren, det mener regjeringen, og det mener partiene i regjeringen. Derfor har Norge tatt initiativ til at vi skal bli en del av det såkalte HERA-samarbeidet, som er EUs nyutviklede helsesamarbeid. Det er en beslutning regjeringen har tatt, og et budskap jeg har framført overfor EU på ledernivå i Brussel og overfor ledere i EUs regjeringer. Det blir hilst velkommen. Det styrker Norges beredskap og vår kapasitet til å reagere bredere. Erfaringene fra pandemien er viktig å ha med videre i den sammenheng. Her mener jeg vi følger opp det som er en god norsk tradisjon, der vi både kan få økt sikkerhet og beredskap, og vi kan bidra til økt sikkerhet og beredskap hos våre nærmeste partnere.

Presidenten: Tone Wilhelmsen Trøen – til oppfølgingsspørsmål.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:29:11]: Det er allikevel et paradoks at vi har en regjering med en plattform og at Arbeiderpartiet har en samarbeidspartner i regjering som definitivt ikke mener at et sterkere samarbeid med EU er løsningen for oss og for å sikre oss at vi ikke blir mer sårbare. Vi så at da pandemien rammet oss, var vi sårbare, særlig når det gjelder forsyninger av og tilgang på vaksiner, medisinsk utstyr, legemidler og smittevernutstyr. Som jeg nevnte så vidt i mitt forrige spørsmål, var det gjennom EU, via Sverige, at vi fikk tilgang på vaksiner. Det er ikke gitt at vi i fremtiden, når Norge sitter på utsiden, vil kunne ha mulighet til å få tilgang på helt avgjørende utstyr og vaksiner, slik vi hadde. Vi er altså mer sårbare.

Hva vil statsministeren gjøre for å redusere denne sårbarheten?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:30:16]: Representantens parti har bred erfaring med å sitte i regjering med partier som ikke er for nærmere samarbeid med EU. Det gjorde de gjennom åtte år. Minst ett parti som satt der, var av den oppfatning at EU-medlemskap ikke var løsningen, så der snakker hun med godt grunnlag.

Jeg vil si at når det gjelder helsesamarbeid, har denne regjeringen vært veldig tydelig. Vi ønsker et nært helsesamarbeid med EU. Vi ønsker et beredskapssamarbeid. Vi ønsker å se på spørsmål knyttet til norsk vaksine- og medisinsproduksjon i Norge, om det er et nødvendig supplement til det vi kan få til internasjonalt, i lys av erfaringene fra pandemien. Vi ønsker å bli en del av dette HERA-samarbeidet som nå utvikles, og det er tatt positivt imot.

Den uroen representanten har, tror jeg hun nå kan legge bak seg når hun går tilbake på plassen, for denne regjeringen er opptatt av det, og vi leverer på det. Jeg tror vi har erfart at ja, vi er avhengig av det europeiske samarbeidet, slik vi var for å få tilgang på vaksiner, og jeg tror vi har fulgt opp det samarbeidet godt nok også internasjonalt til at vi kan ivareta den sikkerheten om det skulle komme en ny krise.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er dermed omme.

Sak nr. 2 [11:31:24]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.32.

